

Terveydenhuollon kulutusyhteiskunta - brändien viidakko?

Olemme matkalla terveystalouden kulutusyhteiskuntaa. Parhaimmillaan tuottajien kilpailu parantaa hoitoa ja pahimmillaan se lisää medikalisaatiota, kustannuksia ja sosiaalisia eroja. Näkyvätkö asiakkaat ja heidän odotuksensa erot soten valmistelussa? Järjestelmän tulisi palvella hyvin heterogeenista asiakasjoukkoa. Osa kansalaisista on – informaation asymmetrian varauksella - valmis terveydenhuollon markkinoille ja osa ei. Erityisesti on varjeltava väestönosaa, joka ei ole halukas tai kykenevä toimimaan tässä kulutusyhteiskunnassa.

”Kaupallisuus leviää terveystalouteen. Yli puolet potilastyötä tekevästä lääkäreistä raportoi, että heillä on (erittäin) usein potilaita, jotka ilmoittavat jo vastaanotolle tullessaan haluavansa tiettyjä tutkimuksia, hoitotoimenpiteitä ja lääkkeitä. Yksityislääkärit suhtautuvat potilaiden kuluttajarooliin julkisella sektorilla työskenteleviä myönteisemmin.” (1) Yksityiset tuottajat ovat valmiita kilpailuun. Ovatko julkiset?

Terveydenhuollon käyttö ei kulutusyhteiskunnassa noudata vain lääketieteen logiikkaa – muodin logiikan ja mielikuvien vaikutus lisääntyy. Lääkärin mielestä ”brändääminen ei ole enää kaupallista rahastusta, alistusta ja totuuden kaunistelua. Se on tarpeellinen osa myös julkista toimintaa.” (2)

Poliittiset instituutiot ovat ennen määritelleet tarpeet ja ohjanneet palvelutarjontaa. Uudessa mallissa kansalaisten odotetaan toimivan hyödykemarkkinoilla, joilla tuottajat tavoittelevat voittoa. Kansalaisten valta ja vastuu valinnoista lisääntyy.

Palvelujen tulisi tuottaa terveyshyötyjä hyvin erilaisille kansalaisille. ’Tyypillinen asiakas’ voi olla yhtä hyvin markkinoilla sujuvasti toimiva brändi-ihminen kuin potilas, joka ei halua kuulla puhuttavankaan markkinoista. Molemmilla on samanlainen oikeus tarpeidensa mukaiseen inhimilliseen ja laadukkaaseen hoitoon. Toivottavasti sote kykenee toimimaan niin, että kulutusyhteiskunnassakin hoito on laadukasta, kustannusvaikuttavaa ja oikeudenmukaisesti jaettavaa.

Hannu Valtonen
professori, emeritus
Sosiaali- ja terveystieteiden laitos
Kuopion yliopisto
etunimi.sukunimi@uef.fi

Lisätietoa:

- (1) Toiviainen, Hanna. Konsumerismi, potilaan voimaantuminen ja lääkärin työn muuttuminen. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim. 2011;127(8):777-83.
- (2) Tikkanen Jani. [Terveystieteiden revisio -blogi. Brändää terveystieteiden tai häviät.](#) 24.3.2017. (sit. 15.1.2018).

Päivitetty: 28.3.2018